

Provincie Overijssel

Luttenbergstraat 2
Postbus 10078
8000 GB Zwolle
Telefoon 038 499 88 99
Fax 038 425 48 88
overijssel.nl
postbus@overijssel.nl

KvK 51048329
IBAN NL45 RABO 0397 3411 21

Inlichtingen bij

telefoon [REDACTED]
[REDACTED]@overijssel.nl
Zaaknummer 5035301

SWZ Woningcorporatie

[REDACTED]
Postbus 40040
8004 DA ZWOLLE

Datum	Kenmerk	Bijlagen	Uw brief	Uw kenmerk
10.09.2019	2019/0254766	4	20 juli 2018	

Onderwerp: Ontheffing Wet natuurbescherming

Geachte mevrouw [REDACTED]

U heeft namens uw organisatie een aanvraag om een ontheffing op grond van de Wet natuurbescherming – onderdeel soorten¹ (verder Wnb - soorten) bij ons ingediend. Deze hebben wij op 20 juli 2018² ontvangen. De aanvraag heeft u tussentijds gewijzigd³. Deze gewijzigde aanvraag is het uitgangspunt voor deze ontheffing. De aanvraag heeft betrekking op de renovatie van woningen in de wijk Pierik, complex 208, Magnoliastraat 1-29 en 2-24, Seringenstraat 46-74, Gouden Regenstraat 33-37 en 8-52, Cyclamenstraat 35-45 en Primulastraat 22-32 in Zwolle. In deze brief geven wij onze beslissing weer.

Besluit

Wij verlenen u een ontheffing⁴ van verbodsbepalingen voor soorten van de Vogelrichtlijn en van de Habitatrichtlijn. In het bijzonder gaat het om het verbod om nesten en rustplaatsen van de huismus opzettelijk te vernielen of te beschadigen of weg te nemen⁵ en voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van de gewone dwergvleermuis te beschadigen of te vernielen⁶.

Deze ontheffing is in verband met de renovatie van woningen in de wijk Pierik, complex 208, Magnoliastraat 1-29 en 2-24, Seringenstraat 46-74, Gouden Regenstraat 33-37 en 8-52, Cyclamenstraat 35-45 en Primulastraat 22-32 in Zwolle.

U krijgt geen ontheffing van de verboden om de gewone dwergvleermuis te doden⁷ en opzettelijk te verstoren⁸. De door u genomen maatregelen voorkomen namelijk dat een overtreding van deze verboden optreedt. De motivering voor ons besluit is in bijlage 2 (overwegingen) weergegeven.

Deze ontheffing is geldig vanaf 15 september 2019 tot en met 1 maart 2020.

¹ In het kader van art. 3.3, eerste lid en 3.8, eerste lid

² EDO-kenmerk 2018/0403825

³ EDO-kenmerk 2019/0257859

⁴ Op basis van art. 3.3, eerste lid en 3.8, eerste lid

⁵ Art. 3.1, tweede lid

⁶ Art. 3.5, vierde lid

⁷ Art. 3.5, eerste lid

⁸ Art. 3.5, tweede lid

Voorschriften

Aan ons besluit verbinden wij voorschriften. Deze zijn in bijlage 1 weergegeven.

Leges

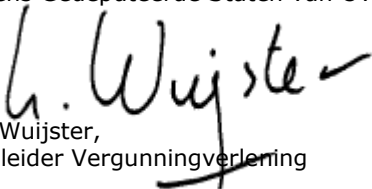
U bent voor het in behandeling nemen van uw aanvraag leges verschuldigd⁹. De verschuldigde leges voor dit besluit bedragen € 1.757,00.

Voor betaling van dit bedrag ontvangt u een factuur. Op deze factuur staat tevens vermeld hoe u eventueel bezwaar kunt aantekenen tegen de hoogte van het legesbedrag en de gehanteerde grondslagen.

Vragen

Heeft u vragen? Belt u dan met [REDACTED], te bereiken tijdens kantooruren op nummer [REDACTED]. Schrijft u ons een brief of e-mail? Behandel dan één onderwerp per brief of e-mail. Wilt u ook het zaaknummer Z-HZ_WNB-2018-003047 vermelden? Op die manier kunnen wij sneller op uw vraag of opmerking reageren.

Met vriendelijke groet,
namens Gedeputeerde Staten van Overijssel,


Lars Wuijster,
teamleider Vergunningverlening

Bijlagen:

Bijlage 1	Voorschriften
Bijlage 2	Overwegingen bij het besluit
Bijlage 3	Overzicht onderzoek
Bijlage 4	Aangetroffen verblijfplaatsen
Bijlage 5	Tijdelijke mitigatie huismus en vleermuizen
Bijlage 5	Permanente mitigatie vleermuizen

Afschriften

Een afschrift van dit besluit is tevens verzonden aan:

- Burgemeester en wethouders van gemeente Zwolle;
- Ecogroen, dhr. [REDACTED].

⁹ Belastingverordening Overijssel

Als u het niet eens bent met dit besluit kunt u bezwaar maken, als u belanghebbende bent.

Stuurt u dan een bezwaarschrift aan ons. Wij controleren dan of wij een juist besluit hebben genomen.

Uw bezwaarschrift is een brief die aan een aantal eisen moet voldoen.

De wet stelt eisen aan uw bezwaarschrift. Die eisen zijn:

1. U zegt met welk besluit u het niet eens bent. Dit doet u door in uw bezwaarschrift het kenmerk te vermelden dat op onze brief staat.
2. U zegt waarom u het niet eens bent met dit besluit.
3. U zet uw naam, adres, handtekening en de datum op uw bezwaarschrift.
4. U verstuurt het bezwaarschrift op tijd. Op onze brief staat een verzenddatum. U stuurt ons binnen zes weken na die datum uw bezwaarschrift.

Uw bezwaarschrift kunt u op 3 manieren aan ons versturen.

1. Met de post naar: Gedeputeerde Staten van Overijssel, Team Juridische zaken, Postbus 10078, 8000 GB Zwolle.
2. Via internet. U gebruikt daarvoor ons digitale bezwaarformulier. U vindt het formulier via <https://forms.overijssel.nl/bezwaar-klacht/bezwaar-beslissing/>.
3. Met een faxbericht. Het faxnummer van het team Juridische Zaken is: 038 – 425 48 02.

Wat als u niet kunt wachten tot er een nieuw besluit is genomen?

Ook als u bezwaar maakt treedt dit besluit gewoon in werking. Dat kan vervelende gevolgen voor u hebben. U kunt de rechtbank dan vragen een voorlopige beslissing te nemen, door een zogeheten 'voorlopige voorziening' aan te vragen. Dit is een aparte procedure die loopt naast de door u gestarte bezwaarprocedure. Voor de behandeling van uw verzoek om een voorlopige voorziening betaalt u een bedrag. De rechter kan beslissen dat wij dat bedrag aan u moeten vergoeden. Voor informatie over het indienen van een verzoek belt u met de Rechtbank Overijssel: 088 – 361 55 55.

BIJLAGE 1 - VOORSCHRIFTEN

Informatie die van belang is bij melden of contact met bevoegd gezag

Geeft u in de e-mail naar ons of in een telefoongesprek altijd aan dat het gaat om de Wet natuurbescherming – soortenbescherming, de naam van het project en ons kenmerk van dit besluit (2019/0254766). Daarmee is direct duidelijk voor welk deel van de organisatie de melding of uw verzoek tot contact bestemd is.

Aan deze ontheffing zijn de volgende voorschriften verbonden:

Algemeen

1. Deze ontheffing is alleen geldig voor (medewerkers van) de ontheffinghouder of haar rechtsopvolgers of in opdracht van de ontheffinghouder handelende (rechts-)personen. De ontheffinghouder of haar rechtsopvolgers blijven daarbij verantwoordelijk en aansprakelijk voor de juiste naleving van deze ontheffing.
2. Minimaal zeven werkdagen voor aanvang van de werkzaamheden dient u de datum van de start te melden met een e-mail naar meldpunt@overijssel.nl. Geeft u bij de melding aan:
 - de contactpersoon ter plaatse, inclusief een telefoonnummer;
 - de naam van de begeleidend ecologisch deskundige¹⁰, inclusief een telefoonnummer;
 - het adres waar de werkzaamheden worden uitgevoerd;
 - het kenmerk van deze beschikking (2019/0254766).
3. De ontheffinghouder neemt direct contact op met het Overijssel Lokaal, telefoonnummer 038 499 88 99 als bij het uitvoeren van de werkzaamheden van het project andere beschermde soorten dan de genoemde worden aangetroffen. Als het voorkomen van overtreding van verbodsbepalingen niet mogelijk is moet u de activiteiten direct staken. De effecten van de activiteiten voor de aangetroffen soort moet de ontheffinghouder in beeld brengen en doorgeven. Daarbij moeten ook de maatregelen worden meegenomen die nodig zijn om overtreding van verbodsbepalingen te voorkomen. Alleen na toestemming van de provincie mag het werk worden hervat.
4. Als de ontheffinghouder het voornemen heeft af te wijken van de uitvoeringsperiode, de voorgeschreven middelen of van de voorgenomen handelingen als weergegeven in de aanvraag, dan dient hij dit ter goedkeuring voor te leggen aan de provincie. Voor deze wijzigingen moeten opnieuw de effecten op de betrokken soorten beoordeeld worden. Alleen na toestemming van de provincie is de voorgenomen afwijking toegestaan. Neem hiervoor contact op met het bevoegd gezag via een e-mail naar meldpunt@overijssel.nl.

¹⁰ De provincie Overijssel verstaat onder een ecologisch deskundige een persoon die voor de situatie en soorten ten aanzien waarvan hij of zij gevraagd is te adviseren en/of te begeleiden, aantoonbare ervaring en kennis heeft op het gebied van soortspecifieke ecologie. De ervaring en kennis dient te zijn opgedaan doordat de deskundige:

- op HBO, dan wel universitair niveau een opleiding heeft genoten met als zwaartepunt (Nederlandse) ecologie en/of
- op HBO niveau een opleiding heeft afgerond met als zwaartepunt de Wet natuurbescherming, soorten herkenning en zorgvuldig handelen ten opzichte van die soorten en/of
- als ecooloog werkzaam is voor een ecologisch adviesbureau, zoals bijvoorbeeld een bureau welke is aan gesloten bij het Netwerk Groene Bureaus en/of
- Zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenbescherming en is aangesloten bij en werkzaam voor de daarvoor in Nederland bestaande organisaties (zoals bijvoorbeeld Zoogdiervereniging, RAVON, Stichting Das en Boom, Vogelbescherming Nederland, Vlinderstichting, Natuurhistorisch Genootschap, KNNV, NJN, IVN, EIS Nederland, FLORON, SOVON, STONE, Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, De Landschappen en stichting Beheer Natuur en Landelijk gebied) en/of
- Zich aantoonbaar actief inzet op het gebied van de soortenmonitoring en/of bescherming.

Soortspecifiek

Huismus

5. U dient bij de planning van de werkzaamheden rekening te houden met de kwetsbare voortplantingsperiode van de huismus. De voortplantingsperiode van de huismus loopt van maart tot en met augustus. Naast het voortplantingseizoen zijn ook aaneengesloten vorstperioden van minimaal drie dagen (met overdag temperaturen lager dan 0 OC) in de periode december tot en met februari kwetsbare perioden. Afhankelijk van het seizoen en de weersomstandigheden kan de voortplantingsperiode langer dan wel korter zijn. De geschiktheid van de periode voor het uitvoeren van de werkzaamheden dient te worden bepaald door een ecologisch deskundige op het gebied van de huismus. Afwijkingen dienen onderbouwd te worden aangetekend in het logboek.
6. Als tijdelijke mitigatie zijn in augustus 2018 kasten met 24 tijdelijke verblijfplaatsen voor de huismus opgehangen volgens bijlage 5.
7. Voorafgaand aan de werkzaamheden moeten de nesten en rustplaatsen van de huismus ongeschikt gemaakt worden. Het ongeschikt maken mag niet in de voortplantingsperiode of andere gevoelige perioden uitgevoerd worden. Het ongeschikt maken bestaat uit het openzetten of verwijderen van de eerste rij dakpannen en de eerste rij pannen langs de gevelrand. De werkzaamheden worden tezamen met de ecologisch deskundige beslist, uitgevoerd en gecontroleerd op hun effectiviteit. In het logboek moet aangetekend worden op welke wijze dit is gebeurd.
8. In de gerenoveerde panden dient u duurzame, permanente verblijfplaatsen aan te brengen voor de huismus. Hiervoor dient u het vogelschroot verhoogd aan te brengen over de gehele daklengte. Daarbij moet u zorg dragen dat deze ruimte onder de eerste dakpan ook voldoende toegankelijk is voor de huismus om te gebruiken als nestplaats en dat de ruimte tussen de dakconstructie en de dakpan niet wordt ingenomen door isolatiemateriaal. Deze methode moet over de gehele lengte van het dak toegepast worden, aan beide zijden. Dit moet gedaan worden bij alle woningen in het plangebied. In het logboek moet aangetekend worden op welke wijze deze maatregel is uitgevoerd en op welke wijze zorg is gedragen voor voldoende ruimte.

Gewone dwergvleermuis

9. U dient bij de planning van de werkzaamheden rekening te houden met de kwetsbare voortplantingsperiode en overwinteringsperiode van de gewone dwergvleermuis. De kwetsbare voortplantingsperiode loopt van half mei tot en met juli. De kwetsbare overwinteringsperiode loopt van november tot en met maart. Afhankelijk van het seizoen en de weersomstandigheden kunnen deze perioden langer dan wel korter zijn. De geschiktheid van de periode voor het uitvoeren van de werkzaamheden dient te worden bepaald door een ecologisch deskundige op het gebied van de gewone dwergvleermuis. Afwijkingen dienen onderbouwd te worden aangetekend in het logboek.
10. Als tijdelijke mitigatie zijn in augustus 2018 kasten met 4 tijdelijke verblijfplaatsen voor de gewone dwergvleermuis opgehangen volgens bijlage 5.
11. De verblijfplaatsen worden minimaal 3 tot 5 dagen voor de aanvang van de werkzaamheden ongeschikt gemaakt, maar buiten de kwetsbare perioden. U maakt daarbij gebruik van het openzetten van dakpannen. Na het ongeschikt maken moet een controle worden uitgevoerd met behulp van een batdetector. Deze controle moet 3-5 dagen na het ongeschikt maken worden uitgevoerd worden door de ecologisch deskundige, waarbij de nachten geschikte vliegomstandigheden voor vleermuizen moeten hebben ($>10^{\circ}\text{C}$, weinig wind ($<4\text{ Bft}$) en maximaal motregen). Indien alsnog vleermuizen worden aangetroffen, dan moeten extra maatregelen getroffen worden om de verblijfplaatsen verder ongeschikt te maken. De inzet van exclusion flaps is daarbij mogelijk. Het afsluiten van openingen met PUR of gaas is alleen toegestaan als er zekerheid bestaat dat vleermuizen via exclusion flaps kunnen ontsnappen. De ecologisch deskundige bepaalt dat. Deze procedure dient herhaald te worden totdat geen exemplaren meer waargenomen worden.

De werkzaamheden mogen pas starten als uit de controle blijkt dat er geen vleermuizen meer aanwezig zijn. In het logboek moet de datum van de controle en de resultaten worden opgenomen.

12. In de gerenoveerde panden dient u tijdens de renovatie duurzame, permanente verblijfplaatsen aan te brengen voor de gewone dwergvleermuis. Voor de gewone dwergvleermuis wordt in de topgevels een deel van de houten betimmering op acht locaties aan beide zijanten toegankelijk te maken voor vleermuizen (tussenruimte gevel-betimmering 1,5-2cm). In bijlage 6 zijn het ontwerp en de locaties weergegeven.
13. Bij de uitvoering van de werkzaamheden in deelgebied B (Cyclamenstraat – Primulastraat) in de periode april tot en met oktober dient tussen zonsondergang en zonsopkomst direct schijnsel naar de vliegroue voor vleermuizen langs de Primulastraat te worden voorkomen door gebruik te maken van afgeschermd werkverlichting of geen gebruik te maken van verlichting.

Alle soorten

14. De tijdelijke kasten moeten tenminste blijven hangen tot drie maanden (in de actieve periode) nadat de permanente vervangende verblijfplaatsen zijn gerealiseerd. Het verwijderen van de tijdelijke kasten mag alleen buiten de kwetsbare periode van de betreffende soorten plaatsvinden en op het moment dat deze niet in gebruik zijn. In het logboek moet de datum van verwijderen worden opgenomen.

Overige zaken

15. U moet een ecologisch logboek (laten) bijhouden, bijvoorbeeld door de ecologisch deskundige. Uit dit logboek moet aantoonbaar blijken hoe en waarom uitvoering is gegeven aan de bovengenoemde voorschriften. Het gaat dan onder andere om het bijhouden van data van uitvoeren in relatie tot weersomstandigheden, rapportage controles en afweging voor locaties van de tijdelijke verblijfplaatsen, permanente verblijfplaatsen, wijze van ongeschikt maken, resultaten controle met BATdetector, en oplossingen bij onverwachte soorten of situatie. Het ecologisch logboek dient aanwezig te zijn op de werklocatie.

BIJLAGE 2 - Overwegingen bij het besluit

Het besluit bestaat uit de ontheffing en voorschriften. In deze bijlage zijn de overwegingen bij het besluit opgenomen. Het besluit en de overwegingen zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. De overwegingen zijn als volgt opgebouwd:

A	WEERGAVE VAN DE FEITEN	9
A1	Aanvraag ontheffing beschermde soorten	9
A1.1	Omschrijving van het project / activiteiten	9
A1.2	Doelstelling van het project	9
A1.3	Soorten waarvoor ontheffing wordt gevraagd	10
A1.4	Periode	10
A1.5	Onderliggende documenten	10
A1.6	Aanvullende gegevens	10
A2	Bevoegdheid	11
A2.1	Gedeputeerde Staten van Overijssel bevoegd	11
A3	Procedure	11
A3.1	Overeenstemming andere provincie	11
A3.2	Adviesverzoek aan gemeente	11
A4	Toetsingskader soorten	11
A4.1	Wettelijke regels	11
A4.2	Provinciaal beleid	11
A4.2.1	Omgevingsverordening, hoofdstuk 7 Natuur	11
A4.2.2	Beleidsregel Natuur Overijssel 2017	12
A4.2.3	Jaarrond beschermde vogelnesten	12
B	TOETSING AANVRAAG ONTHEFFING SOORTEN	13
B1	Inhoudelijke beoordeling	13
B1.1	Onderzoeksmethode en resultaten onderzoek	13
B1.1.1	Beschrijving onderzoeksmethoden en resultaat	13
B1.1.2	Beoordeling uitgevoerd onderzoek	13
B1.2	Invloed van het project op betrokken soorten	14
B1.2.1	Effectbeoordeling in de aanvraag	14
B1.2.2	Toetsing van de effectbeoordeling	15
B1.3	Alternatieven voor realisatie van het project	16
B1.3.1	Alternatievenafweging in de aanvraag	16
B1.3.2	Toetsing van de alternatievenafweging	16
B1.4	Wettelijk belang van het project	16
B1.4.1	Motivatie wettelijk belang in de aanvraag	16
B1.4.2	Toetsing aan wettelijk belang	17
B1.5	Beoordeling staat van instandhouding	17
B1.6	Toetsing aan overige vereisten	18

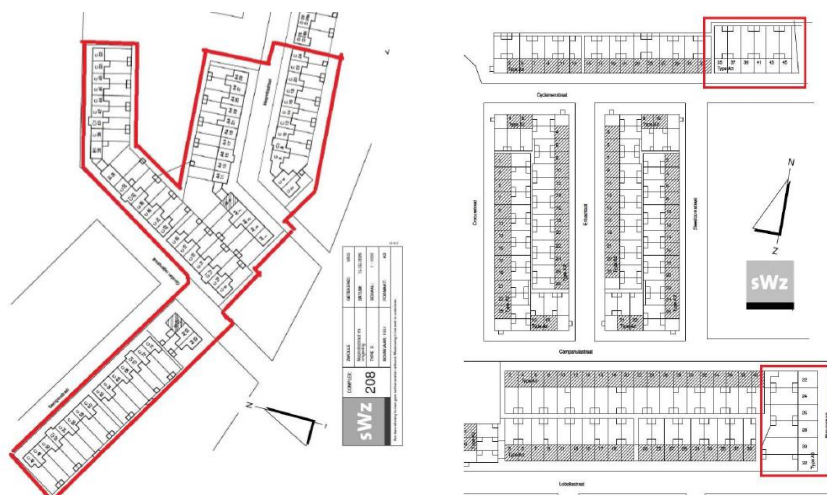
B1.7	Eindconclusie toetsing	18
B1.8	Zorgplicht blijft altijd gelden.....	18
B2	Adviezen	18
B2.1	Bespreking van adviezen	18
C	Slotconclusie	19

A WEERGAVE VAN DE FEITEN

A1 Aanvraag ontheffing beschermde soorten

A1.1 Omschrijving van het project / activiteiten

SWZ, de beheerder van de woningen in de Pierik, gaat de daken en gevels van de laagbouw renoveren. Het plangebied bestaat uit woningen in de wijk Pierik, complex 208, Magnoliastraat 1-29 en 2-24, Seringenstraat 46-74, Gouden Regenstraat 33-37 en 8-52, Cyclamenstraat 35-45 en Primulastraat 22-32 in Zwolle. In onderstaande figuur is het plangebied weergegeven.



Figuur 1. Te renoveren woningen in wijk de Pierik, Zwolle. Links: deelgebied rond Magnoliastraat, rechts deelgebied Cyclamenstraat Primulastraat.

Bij de renovatie worden de volgende werkzaamheden uitgevoerd:

- Bij de uitgebouwde topgevels wordt de houten gevelbekleding vervangen en wordt gevelisolatie waar nodig vernieuwd/aangevuld.
- De pannen worden verwijderd inclusief panlatten en tengels. Het bestaande houten dakbeschot blijft gehandhaafd en er komt een nieuwe geïsoleerde dakplaat over de bestaande constructie waarop vervolgens nieuwe pannen worden aangebracht. Onder de onderste rij pannen worden vogelvides aangebracht. Er worden op de zuid georiënteerde daken beugels aangebracht voor zonnepanelen die op verzoek van huurders kunnen worden aangebracht.
- De brandscheiding tussen de woningen wordt gecontroleerd en verbeterd. De goten worden verwijderd en er komen nieuwe goten met gootbetimmering.
- De bestaande spouwisolatie wordt beoordeeld en zonodig aangevuld.
- Als de daken zijn vervangen komt er in een aparte bouwstroom nieuwe kozijnen waarbij alle nog aanwezige enkel glas en oud isolatie glas wordt vervangen door HR ++ glas en de ramen en deuren worden voorzien van een nieuwe dubbele kierdichting. De ventilatie in de woningen wordt verbeterd. Deels door het toevoegen van ventilatie roosters en deels door het aanbrengen van mechanische ventilatie.
- Als er voor verwarming en/of warmwater nog open verbrandingstoestellen worden aangetroffen worden deze vervangen door HR CV combi ketels.

A1.2 Doelstelling van het project

De doelstelling van het plan is woningverbetering voor minimaal 25 jaar en het energieverbruik van de woningen verbeteren/verminderen. Doel van Woningstichting SWZ is het verkrijgen van Energielabel C en bij voorkeur hoger (B).

A1.3 Soorten waarvoor ontheffing wordt gevraagd

U vraagt ontheffing aan van de verbodsbepalingen en soorten, zoals opgenomen in tabel 1.

Tabel 1: soorten en verbodsbepalingen

Soort	verbodsbepaling (Opzettelijk) doden of vangen ¹¹	nesten, rustplaatsen en eieren opzettelijk vernielen of beschadigen ¹²	Opzettelijk verstoren ¹³	voortplantingsplaatsen of rustplaatsen te beschadigen of te vernielen ¹⁴
huismus		X		
gewone dwergvleermuis	X		X	X

A1.4 Periode

De ontheffing (gewijzigde aanvraag) wordt aangevraagd voor de periode van 15 september 2019 tot en met 1 maart 2020.

A1.5 Onderliggende documenten

Voor de beoordeling van de aanvraag zijn de volgende documenten toegezonden:

- Zoon ecologie, 14 mei 2018. Beschermde fauna in de Pierik (complex 208) te Zwolle
- Zoon ecologie, juli 2018. Activiteitenplan Wet Natuurbescherming. Omgaan met beschermde soorten bij renovatie/isolatie complex Pierik 208 SWZ Zwolle
- Topografische kaart Pierik 208
- Ondertekende en gedateerde machtiging Zoon Ecologie
- Aanvullende gegevens ontheffingsaanvraag SWZ Pierik 208. Zaaknummer: Z-HZ-WNB-2018-003047. 20 augustus 2018
- Antwoord op Tweede verzoek aanvullingen project Pierik (noten 1- 18)
- Ecogroen, 22 november 2018. Plan van aanpak vervolgstappen ontheffingsaanvragen Pierik en Amer.
- Ecogroen, 21 augustus 2019. Aanvullend onderzoek gierzwaluw en vleermuizen Pierik Zwolle.
- Ecogroen, 26 augustus 2019. Aanvullende informatie ontheffingsaanvraag project 'Verduurzaming Complex 208 Pierik, Zwolle' met zaaknummer Z-HZ_WNB-2018-003047
- Ondertekende en gedateerde machtiging Ecogroen

A1.6 Aanvullende gegevens

Op 8 augustus 2018 en 4 september 2018 zijn aanvullende gegevens gevraagd. Deze gegevens zijn op 9 augustus 2018, 7 september 2018, 22 november 2018, 21 augustus 2019, 26 augustus 2019 en 27 augustus 2019¹⁵ ontvangen.

¹¹ Art. 3.5, eerste lid

¹² Art. 3.1, tweede lid

¹³ Art. 3.5, tweede lid

¹⁴ Art. 3.5, vierde lid

¹⁵ Ons kenmerk 2018/0424054, 2018/0446685, 2019/0257859, 2019/0257166, 2019/0262322 en 2019/0264373

A2 Bevoegdheid

A2.1 Gedeputeerde Staten van Overijssel bevoegd

De aangevraagde activiteiten vinden plaats op het grondgebied van Overijssel. De activiteiten vallen niet onder de uitzonderingen van de bevoegdheid, zoals weergegeven in het Besluit natuurbescherming¹⁶. In dat geval zijn Gedeputeerde Staten van provincie Overijssel bevoegd tot het nemen van besluiten op basis van de Wnb (art. 1.3, eerste lid).

Als de activiteiten ook gevolgen heeft voor populaties van soorten op het grondgebied van de aangrenzende provincie (Wnb, art. 1.3, derde lid) stemmen wij ons besluit af met gedeputeerde staten van die provincie.

A3 Procedure

De procedure voor het verlenen van de ontheffing is uitgevoerd in overeenstemming met hoofdstuk 5 van de Wnb. Daarbij zijn de relevante artikelen van de Algemene wet bestuursrecht van toepassing.

A3.1 Overeenstemming andere provincie

De aangevraagde activiteiten vinden plaats op ons grondgebied. De effecten van het project op beschermde soorten zijn beperkt tot ons grondgebied. Overeenstemming met een andere provincie is niet nodig.

A3.2 Adviesverzoek aan gemeente

Wij hebben de aanvraag naar het college van burgemeester en wethouders van gemeente Zwolle gestuurd met het verzoek om advies. De gemeente is vier weken de gelegenheid geboden om te reageren.

Zij hebben op ons adviesverzoek gereageerd. De reactie van de gemeente bespreken we in paragraaf B2.

A4 Toetsingskader soorten

Een ontheffing kan worden verleend als aan verschillende kaders is voldaan. In deze paragraaf beschrijven we kort aan welke kaders wordt getoetst.

A4.1 Wettelijke regels

Een verzoek tot ontheffing wordt beoordeeld op basis van de regels, zoals deze zijn opgenomen in hoofdstuk 3, paragraaf 3.1, 3.2 en 3.3 van de Wet natuurbescherming. Bij ons oordeel houden we tevens rekening met het derde lid van artikel 1.10 Wnb.

Ook het Besluit natuurbescherming¹⁷ en (soms) de Regeling natuurbescherming¹⁸ zijn voor de toetsing relevant.

A4.2 Provinciaal beleid

Naast de wettelijke regels hebben wij beleid opgesteld in onze Omgevingsvisie. De regels, die daaruit voortkomen, zijn vastgelegd in onze Omgevingsverordening Overijssel 2017 (hoofdstuk 7).

A4.2.1 Omgevingsverordening, hoofdstuk 7 Natuur

Met de Omgevingsverordening Overijssel 2017 (hierna: Omgevingsverordening) hebben wij een nadere invulling gegeven aan enkele wettelijke regels. In deze verordening zijn een aantal nationaal beschermd diersoorten vrijgesteld van de verbodsbepalingen. Het gaat om soorten die algemeen voorkomen. De betreffende soorten zijn opgenomen in bijlage 9a bij artikel 7.4.1 van de Omgevingsverordening. De

¹⁶ Besluit natuurbescherming, art. 1.3, eerste lid.

¹⁷ Art. 3.9 Besluit natuurbescherming

¹⁸ Art. 3.22 Regeling natuurbescherming i.s.m. art. 3.25 Besluit natuurbescherming

populaties van deze soorten verkeren in een gunstige staat van instandhouding. Deze vrijstellingen zijn aanvullend aan de vrijstellingen via de gedragscodes.

Voor de soorten in de eerder genoemde bijlage geldt een vrijstelling voor het opzettelijk doden of vangen. Dit geldt alleen als dit nodig is in het belang, zoals dit is weergegeven per soort in bijlage 9a bij artikel 7.4.1 van de Omgevingsverordening. Voor deze soorten is het ook toegestaan om de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen opzettelijk te beschadigen of te vernielen, als aan onderstaande voorwaarden zijn voldaan.

Voorwaarden

- De vrijstelling voor de handeling is niet geregeld in een door de minister goedgekeurde gedragscode.
- Er zijn geen andere bevredigende oplossingen om de doelstellingen van de handelingen te bereiken.
- De algemene zorgplicht is in acht genomen. Dat wil zeggen dat het opzettelijk vangen en doden van dieren zoveel mogelijk is voorkomen.

A4.2.2 Beleidsregel Natuur Overijssel 2017

In onze beleidsregel¹⁹ is vastgesteld dat wij kennisdocumenten soorten²⁰ (voorheen de soortenstandaarden) betrekken bij de afweging tot het verlenen van een ontheffing op basis van de artikelen 3.3, 3.8 en 3.10 van de Wnb.

A4.2.3 Jaarrond beschermde vogelnesten

Het beleid van het ministerie van Economische Zaken voor jaarrond beschermde nesten heeft Gedeputeerde Staten van Overijssel onverkort overgenomen.

Het nest van een vogel is de plaats of ruimte die een vogel gebruikt voor het leggen en het uitbroeden van de eieren en voor het grootbrengen van de jongen. Als het gaat om vogelsoorten, waarbij de jongen direct het nest verlaten (nestvlinders), is ook de ruime omgeving van het nest belangrijk. In de context van de Wnb valt onder nest zowel de inhoud als de functionele omgeving onder het begrip nest. De omvang van de functionele omgeving verschilt per vogelsoort. Het betreft de omgeving die nodig is om het broedsucces van de betreffende vogelsoort te garanderen. Onder de verbodsbepaling²¹ vallen alle activiteiten die het broedsucces negatief beïnvloeden of teniet doen. Tijdens het broedseizoen zijn de verbodsbepalingen van toepassing op alle in gebruik zijnde nesten van vogels.

De meeste vogels maken elk broedseizoen een nieuw nest of zijn in staat een nieuw nest te maken. Die vogels gebruiken hun nest niet als een vaste rust of verblijfplaats. De meeste nesten voor eenmalig gebruik genieten buiten het broedseizoen niet de bescherming van artikel 3.1 van de Wnb.

Nesten van de huismus zijn jaarrond beschermd. Voor deze soort geldt dat de specifieke voorwaarden voor de nestplek niet overal aanwezig zijn. De broedplekken met het ecologisch functionele leefgebied van deze soorten genieten daarom ook buiten het broedseizoen bescherming. Op basis daarvan is bij het verwijderen van (oude) nesten van deze soort altijd een ontheffing nodig. Zonder ontheffing is er sprake van een overtreding van de verbodsbepalingen.

¹⁹ Art. 4.2.1 Beleidsregel Natuur Overijssel 2017

²⁰ Te raadplegen via: <https://www.bij12.nl/onderwerpen/natuur-en-landschap/kennisdocumenten-soorten-ontheffingen-wet-natuurbescherming/>.

²¹ Art 3.1, eerste, tweede, derde en vierde lid van de Wnb

B TOETSING AANVRAAG ONTHEFFING SOORTEN

B1 Inhoudelijke beoordeling

Onze Omgevingsverordening geeft voor uw handeling en betrokken soorten geen vrijstelling. We betrekken wel het kennisdocument soorten²² (voorheen de soortenstandaard) van de huismus en de gewone dwergvleermuis bij onze toetsing.

B1.1 Onderzoeksmethode en resultaten onderzoek

B1.1.1 Beschrijving onderzoeksmethoden en resultaat

Het onderzoek is afgestemd op de geschiktheid van de gebouwen in het plangebied voor bepaalde soorten. Volgens de aanvraag is het onder andere gebaseerd op het vleermuisonderzoeksprotocol (2013/2017). De onderzoeken naar huismus, gierzwaluwen en vleermuizen zijn uitgevoerd op verschillende data in 2017. Naar aanleiding van een verzoek om aanvullende informatie, is dit onderzoek in 2019 aangevuld met onderzoek naar gierzwaluw en vleermuizen.

In bijlage 3 is een weergave opgenomen van de onderzoeksmomenten en omstandigheden. In bijlage 4 is een figuur opgenomen met de aangetroffen verblijfplaatsen van vogelsoorten en vleermuissoorten.

Huisumus

De huismus komt verspreid in de wijk voor in redelijk hoge dichtheden. Er zijn 12 broedparen aangetroffen. Het plangebied is van redelijk groot belang voor de populatie van de huismus in Pierik. Voor de huismus is de ruimte onder de pannen en de toegankelijkheid daarvan belangrijk. In bijlage 4 zijn de resultaten weergegeven.

Gierzwaluw

De gierzwaluw komt in het plangebied niet voor. Buiten het plangebied zijn wel nestplaatsen aangetroffen.

Vleermuizen

De gewone dwergvleermuis heeft een zomerverblijfplaats in het plangebied (er is twee maal 1 invlieger gezien) aan de Gouden Regenstraat 22. Waarschijnlijk gaat het om een verblijfplaats van mannetjesdieren. De gevonden zomerverblijfplaats zit onder het plat dak van een achteraanbouw. De verblijfplaats zelf wordt niet vernietigd (plat dak aanbouw). Tijdens het aanvullende onderzoek is bij het ochtendbezoek op 19 augustus 2019 tevens één zomerverblijfplaats aangetroffen in de voorgevel van Goudenregenstraat 12 (deelgebied Magnolia e.o.). Bij deze verblijfplaats werd geen baltsgedrag waargenomen. De verblijfplaats bevindt zich in de spouwmuur/ ruimten tussen gevelplanken en de muur en is toegankelijk via de nokpan.

Paarverblijfplaatsen of indicaties voor paarverblijfplaatsen (o.a. baltsterritoria) zijn binnen het plangebied niet aangetroffen. In de paartijd werd een kleine verblijfplaats gevonden juist buiten het plangebied.

In bijlage 4 zijn de resultaten weergegeven.

B1.1.2 Beoordeling uitgevoerd onderzoek

Volgens de aanvrager is het onderzoek uitgevoerd volgens de kennisdocumenten en het vleermuisprotocol 2017. In 2018 hebben wij geoordeeld dat het onderzoek op veel punten afwijkt van deze standaarden. Daarop heeft de aanvrager een second opinion laten uitvoeren en een plan van aanpak overlegd voor aanvulling van het onderzoek. Dit aanvullend onderzoek is in 2019 uitgevoerd. In combinatie zijn de onderzoeken uitgevoerd volgens de beschrijvingen in deze kennisdocumenten en protocollen en onder gunstige omstandigheden. In combinatie zijn de onderzoeken voldoende om de aan of afwezigheid van verblijfplaatsen te kunnen bepalen.

²² Te raadplegen via: <https://www.bij12.nl/onderwerpen/natuur-en-landschap/kennisdocumenten-soorten-ontheffingen-wet-natuurbescherming/>.

B1.2 Invloed van het project op betrokken soorten

B1.2.1 Effectbeoordeling in de aanvraag

Huismus

Door de werkzaamheden worden 12 nestlocaties van de huismus aangetast. U geeft aan de werkzaamheden buiten het broedseizoen van de huismus uit te voeren, in de periode 1 september tot 1 maart.

Om tijdens de werkzaamheden de huismus een alternatieve verblijfplaats aan te bieden, zijn in augustus 2018 nestkasten opgehangen (type triplo kast van Vivara) met in totaal 24 nestplaatsen. De kasten zijn verdeeld over het deelgebied opgehangen (deelgebied A 16 kasten, deelgebied B 8 kasten). In deelgebied A (Seringenstraat-Goudenregenstraat-Magnoliastraat) zijn 16 kasten opgehangen aan de achterkant van de flats, gericht naar de huidige verblijfplaatsen, aan verticale stroken zonder ramen, op zo'n wijze dat mensen en katten er niet bij kunnen. Ze hangen binnen het bestaande leefgebied van de huismussen in een rustig en geheel groen gebied. Op elke strook 2 mussenkasten boven elkaar, de onderste op ca. 3 m, de bovenste op ca 5 m.

In deelgebied B (Cyclamenstraat – Primulastraat) zijn 8 kasten opgehangen aan voor – en achterzijde van woningen direct naast de verblijfplaatsen. Als er een boom staat is de kast daaraan gehangen.

De mussenkasten worden na gereed komen van het werk pas verwijderd na meer dan 3 maanden na het einde van de ingreep, zodat de dieren de nieuwe verblijfplaatsen hebben kunnen ontdekken. Dat moet buiten de voortplantingsperiode zijn, maar voor het invallen van de winter, dus naar verwachting in de periode september – oktober.

Er zijn tijdens het werk geen eieren of jongen meer. Alle dieren kunnen dus op eigen kracht de verblijfplaats verlaten. Het ongeschikt maken gebeurt door de eerste rij dakpannen langs de goot te verwijderen. Ook de eerste rij pannen langs de gevelrand wordt verwijderd. Hierdoor zullen de mussen direct vertrekken.

Bij de renovatie wordt natuurinclusief gewerkt. Dat wil zeggen, dat standaard oplossingen voor de fauna structureel ingezet worden, ongeacht het aantal bestaande nesten. Als vervangende verblijfplaats voor de huismus wordt verhoogd vogelschroot toegepast bij de zijgevels. Hierdoor blijven alle dakranden aan de zijgevel geschikt voor de huismus.

Gewone dwergvleermuis

Door de werkzaamheden wordt 1 zomerverblijf van de gewone dwergvleermuis aangetast. Het zomerverblijf aan de Goudenregenstraat 22 is in het onderzoek in 2017 aangetroffen, het zomerverblijf aan de Goudenregenstraat 12 in het onderzoek in 2019. Het zomerverblijf aan de Goudenregenstraat 22 bevindt zich onder een plat dak dat niet in de renovatie betrokken is en niet wordt aangetast. Bij de werkzaamheden wordt rekening gehouden met de kwetsbare perioden van de gewone dwergvleermuis. U geeft aan dat de werkzaamheden aan de blokken met gewone dwergvleermuis in oktober worden uitgevoerd.

Als tijdelijke mitigatie zijn in augustus 2018 4 kleine vleermuiskasten in deelgebied A opgehangen. De locatie is aan de middelste flat, steeds een vleermuiskast boven een mussenkast, meer dan 3 m hoogte.

In de aanvraag is aangegeven dat de verblijfplaats voorafgaand ongeschikt wordt gemaakt door pannen te verwijderen. Hiermee treedt licht en tocht toe in de spouw, zodat de aanwezige vleermuizen zich genoodzaakt zien te verplaatsen.

Permanente alternatieve verblijfplaatsen worden gerealiseerd door bij de 8 uitgebouwde topgevels (dwars op de voorkant), waarvan de betimmering vervangen moet worden, de ruimtes achter de betimmering

toegankelijk te maken voor vleermuizen. In bijlage 6 is een overzicht opgenomen van de wijze waarop dit wordt gerealiseerd.

B1.2.2 Toetsing van de effectbeoordeling

Huismus

De werkzaamheden worden uitgevoerd buiten het broedseizoen van de huismus, in de periode 1 maart – 1 oktober. Door de werkzaamheden worden 12 nestlocaties van de huismus aangetast. Als tijdelijke mitigatie worden 24 huismuskasten gerealiseerd. De kasten zijn tijdig geplaatst op voldoende hoogte en op korte afstand van de bestaande nestplaatsen.

Er worden in de praktijk meer dan 24 permanente voorzieningen gerealiseerd doordat met het plaatsen van verhoogd vogelschroot de daken over de gehele lengte beschikbaar blijven. Omdat de vorm van de te gebruiken dakpannen en geplaatste isolatie de ruimte kunnen beperken, vragen wij om in de uitvoering in het logboek vast te leggen op welke wijze is geborgd dat deze ruimte voldoende blijft voor een nestplaats van de huismus.

Voorafgaand aan de werkzaamheden is het noodzakelijk de verblijfplaatsen ongeschikt te maken. Dit ongeschikt maken is uitsluitend buiten gevoelige perioden mogelijk. Naast het voortplantingseizoen zijn ook aaneengesloten vorstperioden van minimaal drie dagen (met overdag temperaturen lager dan 0 °C) in de periode december tot en met februari kwetsbare perioden. Ook in die periode kan niet gewerkt worden, tenzij de nestlocaties voorafgaand buiten kwetsbare perioden ongeschikt zijn gemaakt. We nemen een voorschrift op waarin wordt gevraagd de wijze van ongeschikt maken zorgvuldig te documenteren en in het logboek vast te leggen.

De hier beschreven maatregelen in uitvoeringsperiode, tijdelijke en permanente verblijfplaatsen zijn noodzakelijk om een effect op de gunstige staat van instandhouding te voorkomen. Daarom leggen wij deze maatregelen vast in de voorschriften, onder soortspecifiek, de huismus (voorschriften 5 t/m 8).

Gewone dwergvleermuis

De werkzaamheden aan de blokken met verblijfplaatsen van de gewone dwergvleermuis worden in oktober uitgevoerd. Door de werkzaamheden wordt één verblijfplaats ook fysiek aangetast. De 4 tijdelijke vleermuiskasten zijn voldoende, tijdig geplaatst, op voldoende hoogte en op korte afstand van de bestaande verblijfplaatsen.

Als permanente maatregel maakt u de te vervangen houten betimmeringen van zijgevels toegankelijk voor vleermuizen. Het ontwerp van deze alternatieve verblijfplaatsen is gebaseerd op een ontwerp in het kennisdocument. Het is van belang dat daarbij beide kanten (de betimmering en de buitenmuur) ruw zijn, zodat de gewone dwergvleermuis zich kan vasthouden. De verblijfplaatsen bevinden zich op meer dan 3 m hoogte. Door aan beide zijden van de gevel betimmeringen toegankelijk te maken maakt u variatie in omstandigheden. De ruimte aan de binnenzijde is 1,5-2 cm. Volgens ervaring van uw adviseur met vleermuiskasten en alternatieve verblijfplaatsen zitten gewone dwergvleermuizen het liefst op een zo krap mogelijke plek.

Voorafgaand aan de werkzaamheden is het noodzakelijk de verblijfplaats aan de Goudenregenstraat 12 ongeschikt te maken. Dit ongeschikt maken is uitsluitend buiten gevoelige perioden mogelijk. De kwetsbare voortplantingsperiode van de gewone dwergvleermuis loopt van half mei tot en met juli. De kwetsbare overwinteringsperiode loopt van november tot en met maart.

De door u benoemde wijze van het open zetten van het dak door pannen te verwijderen is in principe mogelijk. Het is echter wel noodzakelijk dat een controle wordt uitgevoerd op het daadwerkelijk verlaten van de verblijfplaats. Op het moment dat de verblijfplaats nog wordt gebruikt, zijn aanvullende maatregelen noodzakelijk om de verblijfplaats ongeschikt te maken. Een alternatieve methode is bijvoorbeeld het afsluiten van openingen met exclusion flaps. De ecologisch deskundige bepaalt welke maatregelen daarbij voldoende zijn en controleert ook of deze maatregelen werken. We nemen een

voorschrift op waarin wordt gevraagd de wijze van ongeschikt maken zorgvuldig te documenteren en in het logboek vast te leggen.

De hier beschreven maatregelen in planning, tijdelijke en permanente verblijfplaatsen zijn noodzakelijk om een effect op de gunstige staat van instandhouding te voorkomen. Daarom leggen wij deze maatregelen vast in de voorschriften, onder soortspecifiek, de gewone dwergvleermuis (voorschriften 9 t/m 13).

Conclusie toetsing

Door de werkzaamheden kunnen verblijfplaatsen van de huismus en de gewone dwergvleermuis verloren gaan. Hiervoor is ontheffing nodig. Er worden voldoende maatregelen genomen.

U vraagt tevens ontheffing aan voor het doden en verstoren van de gewone dwergvleermuis. Wij verlenen u geen ontheffing van deze verboden, omdat de door u genomen of te nemen maatregelen voorkomen dat er een overtreding van deze verboden optreedt.

In de volgende paragrafen toetsen wij of de ontheffing op basis van de wet verleend kan worden.

B1.3 Alternatieven voor realisatie van het project

B1.3.1 Alternatievenafweging in de aanvraag

Het werk wordt uitgevoerd in de minst kwetsbare perioden voor de aanwezige soorten (huismus en gewone dwergvleermuis). De volgorde van werken is ook die met de minste gevolgen.

Door de dakisolatie aan de buitenkant van de woning aan te brengen worden meteen de buitenschil van de woningen aangepakt. Het vernieuwen van oude pannen, nokvorsten, hoekkepers en kilgoten met waterdichte aansluitingen staat ook reeds in de interne opdracht van SWZ. De conditie van de pannen en dakaansluitingen is zodanig dat hier binnenkort onderhoud/ vervanging noodzakelijk is.

Indien de isolatie aan de binnenzijde moet worden aangebracht, is dit behoorlijk kostenverhogend en geeft dit aanzienlijk meer overlast voor de bewoners. Op de zeer korte termijn gezien is het beste alternatief voor de huismus om van binnen uit te isoleren. Dan kan de dakbedekking met verblijfplaatsen van de huismus intact blijven. Op korte tot middellange termijn zijn de dakmaterialen echter aan vervanging toe en moet er alsnog van buitenaf ingegrepen worden, met dezelfde gevolgen voor de huismus als in het plan. Ingrijpen van buitenaf met gevolgen voor de huismus is daarom onvermijdbaar.

Het gekozen alternatief heeft niet meer negatieve gevolgen voor de aanwezige beschermde soorten, dan andere alternatieven. Op termijn is de ingreep met de beschreven effecten op de soorten onvermijdbaar.

B1.3.2 Toetsing van de alternatievenafweging

Het project is locatiespecifiek. De woningen hebben onderhoud nodig en isolatie is noodzakelijk om te kunnen voldoen aan duurzaamheid- en leefbaarheidseisen. Voor de uitvoering van de werkzaamheden en de planning wordt rekening gehouden met beschermde soorten. Omdat de werkzaamheden niet op een andere locatie of andere wijze uitgevoerd kunnen worden is voldoende aangetoond dat geen andere bevredigende oplossing voorhanden is.

B1.4 Wettelijk belang van het project

B1.4.1 Motivatie wettelijk belang in de aanvraag

De voorgenomen activiteiten zijn volgens de aanvraag nodig in het belang van

- de volksgezondheid of de openbare veiligheid (huismus)
- ter bescherming van flora of fauna (huismus / gewone dwergvleermuis)
- in het belang van de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten (gewone dwergvleermuis)

Volksgezondheid

SWZ is wettelijk verplicht haar woningen goed te onderhouden en heeft als doelstelling om de beïnvloedbare woonlasten voor de huurder zo laag mogelijk te houden. Dit wil SWZ bereiken door de woningen te voorzien van een beter isolatiepakket. Dit project is ingezet om een beter en gezonder woonklimaat te realiseren.

Bij een betere isolatie is er meer ruimte in de binnentemperatuur om te ventileren. De huidige woningen hebben wel geïsoleerde muren, maar geen geïsoleerd dak. Door het warmteverlies is er de neiging om minder te ventileren, om zo de warmte binnen te houden. In slecht geventileerde woningen worden jonge kinderen eerder gevoelig en krijgen eerder astma en chronische bronchitis, dan in goed geventileerde woningen. Er bestaat een samenhang tussen de aanwezigheid van vocht en schimmel in de woning (als gevolg van matige ventilatie) en een verhoogde prevalentie van respiratoire symptomen bij kinderen en volwassenen zoals astma, en reumatische aandoeningen. De verbeterde woonkwaliteit komt de gezondheid van de bewoners ten goede.

Ter bescherming van flora of fauna

Door de ingreep wordt de wijk meer geschikt voor gewone dwergvleermuis, die nu niet of weinig voorkomen. Voor de gewone dwergvleermuis heeft de vroegere spouwisolatie geleid tot een sterke afname van geschikte verblijfplaatsen (spouw). Dit wordt nu gecompenseerd met nieuwe verblijven in houten zijgevels. Daardoor kan ook het plangebied weer belangrijk worden voor deze soorten.

Voor het milieu wezenlijk gunstige effecten

In internationaal verband is afgesproken dat de uitstoot van CO₂ in 2020 met ruim 20% teruggebracht moet zijn, omdat CO₂-toename in de dampkring de aarde doet opwarmen. Dit staat verwoord in het Kyoto Protocol. Eén van de maatregelen is een betere isolatie van woningen. Door de woningisolatie in Nederland wordt de uitstoot van CO₂ voor Nederland met tenminste één derde teruggedrongen, door minder gebruik van fossiele brandstoffen. Hiermee worden klimaatveranderingen (opwarming van de aarde) afgeremd of tot staan gebracht. Woningstichting SWZ heeft zich geconformeerd aan deze afspraken en isoleert in de loop van de jaren haar woningbestand teneinde bij te dragen in deze grote energiebesparing dus ook milieubesparing.

B1.4.2 Toetsing aan wettelijk belang

Wij zijn van oordeel dat de wettelijke belangen, zoals weergegeven in de aanvraag, voldoende zijn aangetoond met uitzondering van bescherming van flora en fauna. Renovatie en isolatie van woningbouw biedt een belangrijke verbetering van het binnenklimaat waardoor gezondheidsklachten minder kans krijgen. Daarnaast is (voor gewone dwergvleermuis) het belang 'de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten' voldoende aangetoond, omdat duurzame woningen bijdragen aan energiebesparing.

We onderschrijven echter niet het belang 'bescherming van flora en fauna' in relatie tot energetische maatregelen omdat deze maatregelen niet de bescherming als doel hebben.

B1.5 Beoordeling staat van instandhouding

Ter vervanging van de aangetaste verblijfplaatsen worden zowel tijdelijke als permanente verblijfplaatsen gerealiseerd. Deze nieuwe verblijfplaatsen zullen deels in het kader van natuurinclusief bouwen worden gerealiseerd, waardoor er meer permanente verblijfplaatsen zullen worden aangebracht dan conform de Kennisdocumenten noodzakelijk is. Voor de te beschadigen en vernielen verblijfplaatsen van huismus en gewone dwergvleermuis worden voldoende mitigerende maatregelen getroffen. Het is daarom aannemelijk dat de aanwezige huismussen en gewone dwergvleermuizen in het plangebied aanwezig blijven. De verwachting is dat de (gunstige) staat van instandhouding voor de aangetroffen soorten niet in het geding komt of verslechtert.

B1.6 Toetsing aan overige vereisten

Op basis van de Wnb²³ houden wij bij onze besluiten rekening met de vereisten op economisch, sociaal en cultureel gebied. Ook nemen we regionale en lokale bijzonderheden mee in de overweging.

Wij zien geen aanleiding om de gevraagde ontheffing te weigeren op basis van art. 1.10, derde lid Wnb.

B1.7 Eindconclusie toetsing

De gevraagde ontheffing van de verbodsbepalingen voor de huismus en de gewone dwergvleermuis kan op basis van de wettelijke en beleidsmatige regels worden verleend. De gunstige staat van instandhouding van de betrokken soorten worden niet aangetast. Er is geen andere bevredigende oplossing voor handen waarbij minder effecten op de beschermde soorten optreden. Er is een wettelijk belang aanwezig om de negatieve effecten op de betrokken soorten te rechtvaardigen. We verbinden wel voorschriften aan de ontheffing.

B1.8 Zorgplicht blijft altijd gelden

Ongeacht wat in het besluit is weergegeven geldt altijd de zorgplicht, zoals deze is weergegeven in de Wnb²⁴. De zorgplicht geldt voor alle in het wild levende dieren, planten en hun directe leefomgeving.

Nabij de Primulastraat loopt een vliegroute van vleermuizen. Direct lichtschijnsel kan deze route verstoren. Naar aanleiding van het advies van de gemeente Zwolle hebben wij voorschrift 13 opgenomen, waarin wordt gevraagd om bij de uitvoering van de werkzaamheden (in de actieve periode van vleermuizen) direct schijnsel op de vliegroute te voorkomen. Dit kan door geen gebruik te maken van verlichting of door afgeschermd, op het werk gerichte verlichting te gebruiken. Op deze wijze wordt voorkomen dat een overtreding optreedt.

B2 Adviezen

B2.1 Bespreking van adviezen

Burgemeester en Wethouders van gemeente Zwolle zijn in de gelegenheid gesteld om advies uit te brengen. Zij hebben deze op 8 augustus 2018 toegezonden²⁵.

De gemeente Zwolle geeft aan: 'De benodigde ecologische onderzoeken naar huismus, gierzwaluw en vleermuizen zijn conform de geldige richtlijnen uitgevoerd op de juiste manier. De resultaten van deze aanvullende onderzoeken komen overeen met onze verwachtingen t.a.v. de bouwkundige staat van de woningen. In het activiteitenplan zijn de resultaten goed verwoord en wordt op een juiste manier aangegeven hoe men negatieve effecten op aangetroffen natuurwaarden wil voorkomen. De te nemen mitigerende maatregelen zijn meer dan voldoende. Wel dient lichtverstrooiing richting de vliegroute langs de Primulastraat (deel B) tussen zonsondergang en zonsopgang voorkomen te worden. Dit met het oog op vleermuizen die gebruik maken van deze bomenlaan als vliegroute.'

Wij hebben de aanvrager om een zienswijze gevraagd over het opnemen van een voorschrift dat lichthinder beperkt. In beginsel wordt alleen gedurende normale werktijden gewerkt, zodat kunstlicht nauwelijks noodzakelijk is. In het late najaar en winter kan dit wel het geval zijn. De aanvrager merkt op dat ze eventuele aanvullende eisen wel zien verschijnen. In het late najaar en voorjaar kunnen werktijden overlappen met de actieve periode van vleermuizen. Verstoring van de vliegroute zou dan op kunnen treden. Om dit te voorkomen hebben we naar aanleiding van het advies van de gemeente Zwolle voorschrift 13 opgenomen.

²³ Wnb, artikel 1.10, derde lid.

²⁴ Art. 1.11, eerste en tweede lid

²⁵ Ons kenmerk 2018/0423261

C Slotconclusie

Er zijn geen belemmeringen om de aangevraagde ontheffing in verband met de renovatie van woningen inde wijk Pierik, complex 208, Magnoliastraat 1-29 en 2-24, Seringenstraat 46-74, Gouden Regenstraat 33-37 en 8-52, Cyclamenstraat 35-45 en Primulastraat 22-32 in Zwolle te verlenen. Om de bescherming van natuurwaarden zo goed mogelijk te borgen zijn aan de ontheffing voorschriften verbonden.

Bijlage 3. Overzicht onderzoek

Onderzoek huismus

Datum	Tijd	Doel	Aantal personen	Weer
14 april 2017	13.00-15.00	Aantal paren	1	Droog
30 april 2017	20.00-21.00	Broedparen	1	Droog
15 juli 2017	19.00-20.00	Families	1	Droog

Onderzoek gierzwaluw

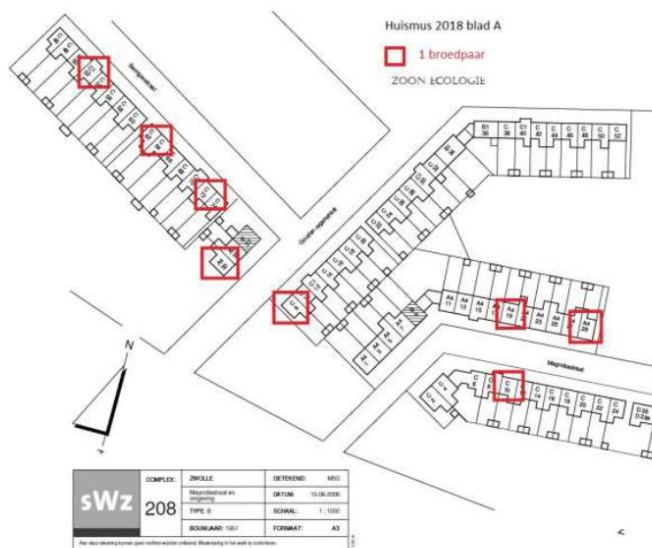
Datum	Tijd	Doel	Aantal personen	Weer
30 april 2017	20.00-21.00	Aanwezigheid	1	Droog
28 mei 2017	20.00-21.00	Invliegers	3	Droog
14 juli 2017	21.00-22.00	Invliegers	2	Koel
21 juni 2019	20.00-22.30	Invliegers	1 (deelgebied A)	Licht bewolkt, droog, weinig wind en 17 °C
27 juni 2019	21.00-22.45	Invliegers	1 (deelgebied B)	Half bewolkt, droog, weinig wind en 15 °C
3 juli 2019	20.15-22.30	Invliegers	1 (deelgebied A)	Helder, droog, weinig wind en 16 °C
9 juli 2019	21.14-22.30	Invliegers	1 (deelgebied B)	Half bewolkt, droog, weinig wind en 13 °C

Onderzoek vleermuizen

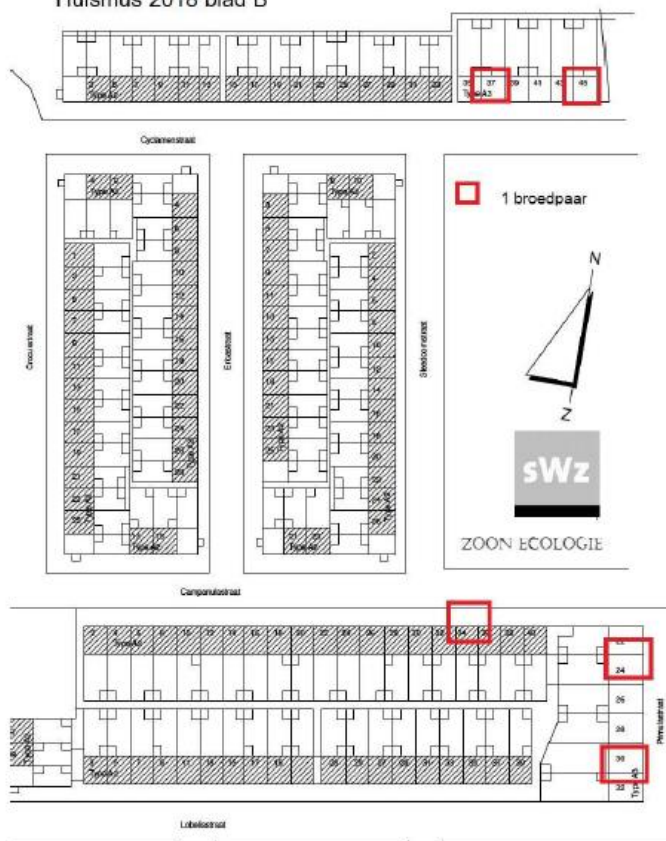
Datum	Tijd	Doel	Aantal personen	Weer
18 juni 2017	04.00-05.00	Kolonies	2	Droog
14 juli 2017	22.00-23.00	Kolonies	2	Koel
15 juli 2017	04.00-05.00	Kolonies	1	Droog
22 augustus 2017	21.00-23.00	Paargebieden	2	Droog
23 augustus 2017	00.00-01.00	Middernachtzwerm	1	Droog
26 september 2017	05.00-06.00	Paargebieden	1	Mistig
19 augustus 2019	4.30-6.30	Baltsterritoria, zomer en paarverblijven	1 (deelgebied A)	Licht bewolkt, droog, weinig wind en 13 °C
19 augustus 2019	4.15-6.30	Baltsterritoria, zomer en paarverblijven	1 (deelgebied B)	Licht bewolkt, droog, weinig wind en 13 °C
19 augustus 2019	20.45-23.45	Baltsterritoria, zomer en paarverblijven	1	Helder, droog, weinig wind en 14 °C

Bijlage 4. Aangetroffen verblijfplaatsen

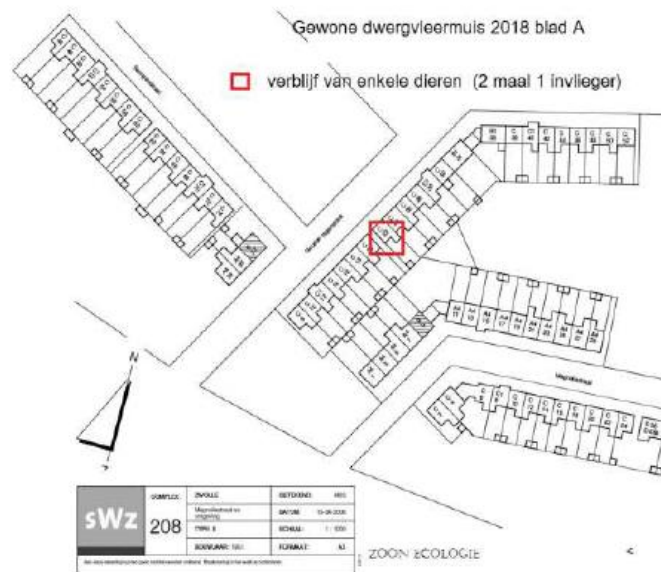
Huismus



Huismus 2018 blad B



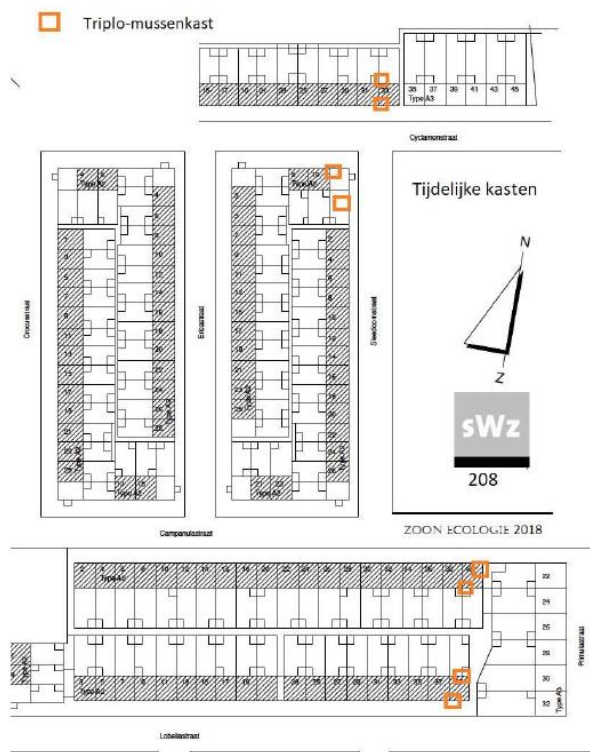
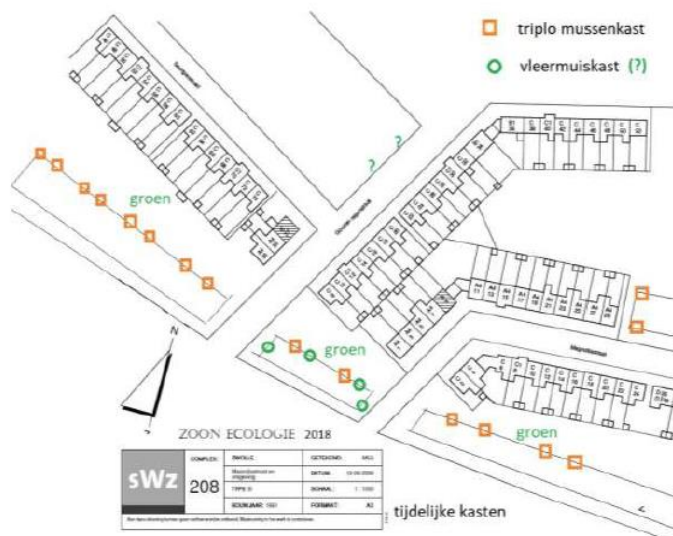
Gewone dwergvleermuis



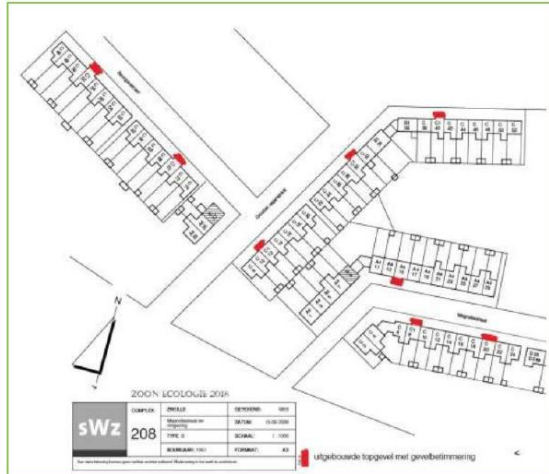
Gewone dwergvleermuis 2019



Bijlage 5. Tijdelijke mitigatie huismus en vleermuizen



Bijlage 6. Permanente mitigatie vleermuizen



Figuur 1 Locaties topgevels



Figuur 2 Locatie vleermuiskast in topgevel